

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 642/2020-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. decembra 2020 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou Hudzík & Partners, s. r. o., Mnoheľova 830/15, Poprad, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ján Hudzík, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 2 Co 51/2019-369 z 29. októbra 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. februára 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“),

ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 Co 51/2019-369 z 29. októbra 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol žalovanou stranou sporu v konaní vedenom Okresným súdom Poprad (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 12 C 26/2013, v ktorom sa žalobca proti sťažovateľovi domáhal náhrady škody vo výške 7 448,34 € a uloženia povinnosti sťažovateľovi odstrániť stavbu založenú na múre hospodárskej budovy žalobcu. Rozhodovanie o týchto nárokoch uplatnených žalobcom bolo okresným súdom vylúčené na samostatné konanie, pričom pôvodne bolo vedené okresným súdom pod sp. zn. 12 C 81/2008. Okresný súd rozsudkom č. k. 12 C 26/2013-256 z 10. decembra 2015 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) konanie v časti uplatnenej istiny nad sumu 4 826,95 € zastavil, sťažovateľa zaviazal zaplatiť žalobcovi sumu 441,40 € a v prevyšujúcej časti žalobu žalobcu zamietol s tým, že o trovách konania rozhodne samostatným uznesením. Na základe odvolania podaného žalobcom, ako aj sťažovateľom (okrem výroku o zastavení konania v časti istiny prevyšujúcej sumu 4 826,95 €) krajský súd rozsudkom z 11. októbra 2017 rozsudok okresného súdu okrem výroku o čiastočnom zastavení konania potvrdil a stranám sporu nárok na náhradu trov konania nepriznal.

2.1 O trovách prvoinštančného konania rozhodol okresný súd uznesením č. k. 12 C 26/2013-299 z 8. decembra 2017, keď o nároku na náhradu trov prvoinštančného konania rozhodol podľa pomeru úspechu vo veci, a to tak, že sťažovateľ bol v konaní úspešný na 88 %, preto mu priznal v tejto výške nárok na náhradu trov proti žalobcovi. Pretože strany boli v konaní čiastočne neúspešné, okresný súd rozhodol o nároku štátu na náhradu trov žalobcom v rozsahu 94 % a sťažovateľom v rozsahu 6 %. Na základe odvolania žalobcu bolo predmetné uznesenie zrušené uznesením krajského súdu z 30. apríla 2018 a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie.

2.2 Po vrátení veci na ďalšie konanie okresný súd uznesením č. k. 12 C 26/2013- 341 z 1. februára 2019, rešpektujúc právny názor vyslovený odvolacím súdom, priznal žalobcovi proti sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % a štátu nárok

na náhradu trov v rozsahu 9,5165 % proti žalobcovi a v rozsahu 90,4835 % proti sťažovateľovi. Proti predmetnému uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie a krajský súd napadnutým uznesením uznesenie okresného súdu potvrdil a žalobcovi priznal proti sťažovateľovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti poukazuje na to, že napadnuté uznesenie je „*extrémnym vybočením z pravidiel upravujúcich rozhodovanie o trovách konania (čo je ústavne neudržateľné)*“. Krajský súd „*v konaní o trovách konania sp. zn. 2Co/51/2019 mal brať v úvahu aj výsledky pôvodného konania na OS Poprad sp. zn. 12C/81/2008, nakoľko návrh na zaplatenie sumy 7.483,34 EUR spoločne s návrhom na odstránenie stavby založenej na múre žalobcu bol vylúčený na samostatné konanie v roku 2013, teda po piatich rokoch od začatia konania.*“.

3.1 Na samostatné konanie pod sp. zn. 12 C 26/2013 boli vylúčené dva návrhy žalobcu, a to konanie o zaplatenie sumy 7 448,34 € a konanie o odstránenie stavby založenej na múre hospodárskej budovy žalobcu. Konanie v časti uloženia povinnosti odstrániť stavbu založenú na múre hospodárskej budovy žalobcu bolo uznesením okresného súdu z 28. februára 2013 zastavené po tom, ako žalobca po viac ako piatich rokoch od začatia konania podal návrh na zastavenie konania v tejto časti, čím zapríčinil čiastočné zastavenie konania. Sťažovateľ preto namieta, že ak krajský súd „*túto významnú skutočnosť nebral do úvahy výrazným spôsobom vybočil z ústavne konformného výkladu ustanovenia § 255 Civilného sporového poriadku a rovnako sa neriadil ustanovením § 256 Civilného sporového poriadku, ktoré je riadené zásadou procesnej zodpovednosti za zavinenie.*“.

3.2 Nesprávnosť posúdenia úspechu pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania sťažovateľ vidí aj v tom, keď „*vzhľadom na prisúdenie iba 6 % podielu z celkovo žalovanej sumy s prihliadnutím na to, že časť konania bolo zastavené z dôvodu zavinenia na strane žalobcu, Krajský súd v Prešove priznal žalobcovi plný úspech.*“.

4. V závere ústavnej sťažnosti sťažovateľ sumarizuje porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tvrdiac, že „*Krajský súd ako odvolací súd pri rozhodovaní o trovách konania nezohľadnil celý predmet sporu a jeho okolnosti, resp. nedal mne ako sťažovateľovi relevantnú odpoveď na všetky podstatné odvolacie dôvody, najmä v otázke*

odôvodnenia posúdenia úspešnosti žalobcu, čo má v konečnom dôsledku za následok, že napadnuté rozhodnutie súdu je nedostatočné a neúplne.“.

5. Na podklade uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol nálezom tak, že vysloví porušenie sťažovateľom označených práv napadnutým uznesením krajského súdu, napadnuté uznesenie zruší, vec vráti krajskému súdu na ďalšie konanie a sťažovateľovi prizná náhradu trov konania.

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

6. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa,

ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

12. Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

13. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

14. Predmetom ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení ním označených práv napadnutým uznesením krajského súdu, ktorému vytýka jeho nedostatočné odôvodnenie pri posúdení úspechu žalobcu v konaní, ktoré sa odzrkadlilo pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania.

15. Ústavný súd v súvislosti s námietkami sťažovateľa poukazuje na svoje rozhodnutia, podľa ktorých všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje, preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (porovnaj I. ÚS 9/00, II. ÚS 592/2013, III. ÚS 375/2010, IV. ÚS 26/04).

16. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ právny poriadok poskytuje iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov, nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom.

17. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti štandardne vychádza z názoru, že na skúmanie prípustnosti návrhu na začatie súdneho konania, jeho opodstatnenosti, dodržania zákonných lehôt, oprávnenosti navrhovateľa takýto návrh podať, právomoci o ňom konať a rozhodnúť či splnenia iných zákonom ustanovených náležitostí je zásadne príslušný orgán, ktorý rozhoduje o merite návrhu. Inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc skúmať to, či návrh zodpovedá tým podmienkam, ktoré pre konanie o ňom ustanovuje príslušný procesný kódex. Ingerencia

ústavného súdu do výkonu tejto právomoci všeobecných súdov je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (I. ÚS 74/02, I. ÚS 115/02, I. ÚS 46/03). V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že uvedené obdobie platí, aj pokiaľ ide o skúmanie prípustnosti návrhu na začatie dovolacieho konania, jeho opodstatnenosti a pod. Následkom toho sa ústavný súd pri posudzovaní otázky o prípustnosti dovolania v zásade obmedzuje, avšak pri predbežnom prerokovaní ústavných sťažností je vždy povinný preskúmať svoju vlastnú právomoc z toho hľadiska, či tejto právomoci nepredchádza právomoc iného súdu, ktorý by bol oprávnený sťažovateľovi poskytnúť ochranu pred namietaným porušením ním označovaných základných práv a slobôd.

18. Z obsahu ústavnej sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľ považuje odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu za nedostatočné z hľadiska jeho základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie, keď sa krajský súd adekvátne nevysporiadal s jeho argumentáciou súvisiacou s posúdením a vyhodnotením úspechu strán sporu pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania.

19. Ustanovenie § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom *denegatio iustitiae* (odmietnutia spravodlivosti; uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 155/2017 z 25. októbra 2017). Pokiaľ rozhodnutie odvolacieho súdu v podstatných bodoch nespĺňa požiadavky vyplývajúce z čl. 46 ústavy,

resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, zodpovedá táto okolnosť dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP (IV. ÚS 314/2020).

20. Ústavný súd v danej súvislosti konštatuje, že sťažovateľom je predostretá argumentácia vo vzťahu k odôvodneniu napadnutého uznesenia krajského súdu týkajúceho sa nároku na náhradu trov konania, vo svojom obsahu porušujúceho jeho práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ústavný súd poukazuje na svoje uznesenie sp. zn. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018 (rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270), v ktorom okrem iného vyslovil, že ide o rozhodnutie, ktorým odvolací súd končí rozhodovanie o tejto otázke, ktoré tak možno považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Z uvedeného vyplýva, že aj vo vzťahu k nároku na náhradu trov konania sťažovateľ disponoval účinným prostriedkom nápravy (dovolanie), ktorý nevyčerpal (m. m. I. ÚS 300/2020).

20.1 K uvedenému judikatúrnemu záveru ústavný súd v rámci argumentačnej podpory dopĺňa, že rozhodovanie o trovách konania nie je síce hlavným predmetom konania, avšak je jeho obligatórnou súčasťou, bez rozhodnutia o ktorej nie je možné konanie skončiť a zabezpečiť tak právnu istotu strán. Z pohľadu zmätočnosti je preto podľa § 420 písm. f) CSP potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým skončí rozhodovanie o nároku na náhradu trov konania, považovať za rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

20.2 Pre úplnosť ústavný súd opätovne konštatuje, že pokiaľ rozhodnutie odvolacieho súdu v podstatných bodoch nespĺňa požiadavky vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, zodpovedá táto okolnosť dôvodu dovolania podľa § 420 písm. f) CSP (napr. IV. ÚS 314/2020).

21. Zo zistení ústavného súdu pri príprave predbežného prekovania ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ proti napadnutému uzneseniu krajského súdu dovolanie nepodal, a teda nevyužil právny prostriedok, ktorý mu zákon priznáva na ochranu jeho základných práv a slobôd, čím nerešpektoval subsidiárne postavenie ústavného súdu.

Nevyužitie zákonnej možnosti podať dovolanie totiž nemožno nahrádzať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý, ako z už uvedeného vyplýva, môže založiť svoju právomoc na konanie o nej až vtedy, keď fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv; túto možnosť však sťažovateľ v danom prípade mal.

22. Pokiaľ ide o eventuálne ďalšie námietky, ktoré nie je možné uplatniť v dovolacom konaní, riešenie poskytuje § 124 posledná veta zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku. V takom prípade je teda potrebné najprv vyčerpať námietky dostupné pre dovolacie konanie a až následne využiť ústavnú sťažnosť (v rozsahu súvisiacom aj s výsledkom rozhodovania dovolacieho súdu).

23. Ústavný súd dodáva, že sťažovateľ v ústavnej sťažnosti netvrdil a už vôbec nepreukázal, že dovolanie nepodal z dôvodov hodných osobitného zreteľa, v okolnostiach jeho prípadu teda neprichádzal do úvahy ani prípadný možný postup ústavného súdu v zmysle § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

24. Na základe uvedeného ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako neprípustnú a argumentáciou sťažovateľa vo vzťahu k porušeniu označených práv sa bližšie nezaoberal.

25. Pretože bola ústavná sťažnosť odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. decembra 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu